

Horyzonty Polityki
2025, Vol. 16, N° 57

PIOTR MICKIEWICZ

<http://orcid.org/0000-0002-3533-337X>
Uniwersytet Gdański
Akademia Marynarki Wojennej
piotr.mickiewicz@ug.edu.pl

DOI: 10.35765/HP.2651

Ekologizm i multilateralizm jako koncepcja budowy potęgi politycznej Francji w polityce Emmanuela Macrona

Streszczenie

CEL NAUKOWY: Prezentacja i ocena efektywności koncepcji budowy mocarstwowej pozycji Francji przy wykorzystaniu elementów polityki morskiej oraz koncepcji *L'économie bleue*.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Zasadniczy problem badawczy to ocena, czy możliwe jest zastosowanie przez państwo o aspiracjach mocarstwowych koncepcji zrównoważonego rozwoju zamiast wiązania polityczno-gospodarczego pozwalającego budować pozycję polityczną w regionach ulokowania interesów narodowych. Do tej oceny zastosowano metody: porównawczą, analiz systemowej, prawnej i dokumentów, co pozwoliło na określenie celów strategicznych i operacyjnych oraz ocenę możliwości ich osiągnięcia, a także studium przypadku, pozwalające na ocenę poszczególnych polityk regionalnych.

PROCES WYWODU: W pierwszej części przedstawiono istotę i specyfikę francuskiej strategii morskiej i koncepcji zrównoważonego rozwoju, co umożliwiło prezentację implementacji tych koncepcji w strategiach oddziaływania regionalnego w zlewiskach trzech oceanów. W dalszej części ukazano zakres prowadzonej w latach 2019–2025 polityki budowy pozycji regionalnego lidera oraz określono jej ograniczenia. Pozwoliło to na przedstawienie konkluzji, iż sama atrakcyjność przedstawianej oferty rozwojowej umożliwia uzyskanie naturalnego lidera w wybranych subregionach globu, ale nie jest to równoznaczne z uzyskaniem statusu mocarstwa regionalnego.

Sugerowane cytowanie: Mickiewicz, P. (2025). Ekologizm i multilateralizm jako koncepcja budowy potęgi politycznej Francji w polityce Emmanuela Macrona. *Horyzonty Polityki*, 16(57), 269–292. DOI: 10.35765/HP.2651.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: Koncepcja *L'économie bleue* jako instrumentarium oddziaływania politycznego Francji pozwoliła na budowę subregionalnych kompleksów politycznych zainteresowanych wspólnym kreowaniem procesów zrównoważonego rozwoju. Nie pozwoliła natomiast na usankcjonowanie pozycji Francji jako istotnego gracza politycznego w wymiarze regionalnym. Jego osiągnięcie wymaga posiadania potencjału gospodarczo-politycznego uzupełnianego przez tzw. atrakcyjność polityczną, a nie stosowanie wyłącznie tego ostatniego instrumentu oddziaływania politycznego.

WNIOSKI, INNOWACJE, REKOMENDACJE: Budowa regionalnych kompleksów politycznych zakładających koordynację działań pozwalających na niwelowanie wyzwań społeczno-ekonomicznych, umożliwiło Francji uzyskanie roli naturalnego lidera w wybranych subregionach globu. Nie jest to jednak tożsame z usankcjonowaniem pozycji istotnego gracza politycznego w wymiarze regionalnym, co wymaga zastosowania odmiennego instrumentarium oddziaływania politycznego oraz posiadania adekwatnego instrumentarium gospodarczego. Pomimo negatywnych ocen wskazać należy na potencjał koncepcji *L'économie bleue* jako instrumentu prorozwojowego w wymiarze subregionalnym.

SŁOWA KLUCZOWE:

niebieska gospodarka, zrównoważony rozwój, Francja,
oddziaływanie międzynarodowe

Abstract

ENVIRONMENTALISM AND MULTILATERALISM
AS A CONCEPT FOR BUILDING FRANCE'S POLITICAL
POWER IN EMMANUEL MACRON'S POLICY

RESEARCH OBJECTIVE: To present and evaluate the effectiveness of the concept of building France's great power position using elements of maritime policy and the concept of *L'économie bleue*.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The primary research problem is to assess the feasibility of a country with great power aspirations using the concept of *L'économie bleue* to build its political position in selected regions. The assessment utilized comparative methods, systemic analysis, legal analysis, document analysis, and case studies, allowing for the evaluation of individual regional policies.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: In the first part, based on the assumptions of maritime policy and the concept of *L'économie bleue*, an assessment of France's political influence in three regions was conducted. The next part outlines the scope of the regional leadership policy implemented between

2019 and 2025 and identifies its limitations. This led to the conclusion that the attractiveness of the presented development offer alone allows for a natural leadership position in selected subregions of the world, but this does not equate to achieving regional power status. Research Findings: The concept of *L'économie bleue*, as an instrument of French political influence, enabled the development of subregional policies. However, it did not allow for the legitimization of France's position as a significant political player. Achieving this requires economic and political potential, not merely an attractive political offering.

CONCLUSIONS, INNOVATIONS, AND RECOMMENDATIONS:

The development of regional political complexes aimed at addressing socio-economic challenges has allowed France to become a leader in selected subregions of the world. However, this does not equate to legitimizing its position as a significant political player at the regional level. The requirement is the possession of appropriate economic instruments. Despite negative reviews, the potential of the *L'économie bleue* concept as a pro-development instrument at the subregional level should be emphasized.

KEYWORDS:

Blue Economy, sustainable development, France, international impact

WPROWADZENIE

Pojęcie mocarstwowości państwa ewoluowało na przestrzeni wieków, chociaż w odniesieniu do mocarstwowości morskiej niezmienne jest to thalassokracja (talassokracja) definiowana jako zdolność państwa do panowania na morzu. W rzeczywistości chodzi o politykę sankcjonowania dominacji regionalnej uzyskiwanej dzięki posiadanemu potencjałowi morskiemu w wymiarze gospodarczym i militarnym. Stworzony w ten sposób tzw. system thallasokratyczny doprowadził do wydzielenia jednolitych pod względem żeglugowym (przebiegu tras żeglugowych) akwenów morskich. Aby przejąć nad nimi kontrolę, tworzone zarówno strategie morskie, jak i koncepcje zapewniania zdolności do ich wykorzystania (prowadzenie wojny, podbój, rybołówstwo, handel, podróże) oraz sposoby kontrolowania ich przez państwa morskie (Modelska & Thompson, 1988, s. 4). Wykreowane w tym okresie teorie morskie (autorstwa J.S. Corbetta, P.H. Colomba, A.T. Mahana) zostały oparte na tej zasadzie, niekiedy

określanej jako „Blue Water Policy”. Generalizując, można je klasyfikować w dwóch grupach różniących się podejściem do procesu budowy tejże potęgi. Pierwsza wizja opierała się na tezie, iż potęga morska państwa jest tworzona na podstawie oceny potrzeby (dostęp do surowców potrzebnych gospodarce) i możliwości prowadzenia aktywności morskiej (zdolność do zapewnienia bezpieczeństwa ciągłości dostaw w kontekście sytuacji strategicznej państwa). Były to głównie koncepcje francuskie (T. Auby, R. Grivel), ale najpełniej przedstawił ją Kurt von Maltzahn. Przyjął on, że potęga państwa jest efektem posiadanego potencjału gospodarczego, rynków zbytu i zasobów kolonialnych, a tym samym stanowi konsekwencję efektywnego prowadzenia ekspansji morskiej. Druga opierała się na analizie historycznej i sprowadzała do analiz, w jaki sposób budować potęgę morską państwa i nie dopuścić do jej upadku (Mahan, 2003, s. 28–35; Mahan, 1900). Dopiero w wieku XX zasada ta przeobraziła się w koncepcję dominacji na określonym akwenie, by po wejściu w życie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS) przyjąć formułę działań na rzecz jej powszechnego stosowania i zapewniania tzw. wolności morza otwartego.

Celem polityki morskiej w XXI wieku jest posiadanie zdolności do uzasadnionej ekonomicznie i politycznie „konsumpcji morza”, prowadzonej zgodnie z międzynarodowym prawem morza i przy utrzymaniu oczekiwanego przez to państwo stanu stosunków międzynarodowych na akwenach morskich (Hattendorf) oraz równoczesnym wkomponowaniu tej aktywności w całokształt prowadzonej polityki społeczno-gospodarczej (Richmond). Głównym wyznacznikiem mocarstwowości morskiej stała się zdolność do kontroli zasadniczych szlaków wymiany towarowej oraz wymuszania zasad pokojowego wykorzystywania akwenów morskich. Sprowadzona przez Stany Zjednoczone do kontroli tzw. węzłowych punktów globalnej wymiany towarowej koncepcja ta stała się podstawą rywalizacji mocarstw globalnych. Wzrastająca rola międzykontynentalnej wymiany towarowej w procesach gospodarczych spowodowała, że zyskała ona charakter powszechnej determinanty polityk państw sukcesywnie uzupełnianej przez plany eksploatacji zasobów wybranych akwenów morskich (Hattendorf, 2013; Makowski, 2000; Szubrycht, 2013). Ekspansywna polityka mocarstw morskich spowodowała, że do tych form ich

aktywności morskiej odnieść się musiały kraje o średnim potencjale (tzw. państwa nadbrzeżne). Skoncentrowały one swoją aktywność na procesach zwiększających możliwości eksploatacji własnych akwenów morskich i kreujących procesy społeczno-gospodarcze w ich pasie nadmorskim oraz na prowadzeniu polityki ograniczania procesu zawłaszczania akwenów morskich przez graczy państwowych dysponujących większym potencjałem (Mickiewicz, 2012, s. 31–55). Tę formułę działalności morskiej państw nadbrzeżnych do usankcjonowania statusu mocarstwa zdecydowała się wykorzystać Republika Francuska. Opracowana w latach 2017–2018 i zmodyfikowana w 2025 roku koncepcja oddziaływania regionalnego przy wykorzystaniu aktywności morskiej zakłada uzyskanie statusu państwa zdolnego do kreowania sytuacji gospodarczo-politycznej w zlewiskach akwenów uznawanych za miejsce ulokowania jego interesów. Początkowo – w latach 2019–2023 – zasadniczym instrumentarium była realizacja – w układzie kooperatywnym z państwami wybranych regionów – polityki zrównoważonego rozwoju przy wykorzystaniu procesów rozwojowych we francuskich terytoriach zależnych (*d'outre-mer*). Konieczność realizacji tak sformułowanej polityki morskiej Republiki Francuskiej prezydent Macron uzasadnił w swoim wystąpieniu na Forum Gospodarki Morskiej 3 grudnia 2019 roku. Podkreślił konieczność realizacji działań mających na celu sankcjonowania pozycji Francji jako mocarstwa morskiego skoncentrowanego na kwestii promocji polityki zrównoważonej eksploatacji zasobów morskich i kreowania proekologicznych procesów rozwoju gospodarki morskiej poprzez oparcie się na koncepcji *L'économie bleue* oraz zaangażowanego w działania na rzecz ochrony żeglugi i zwalczania przestępczości na morzu. W szczególności podkreślił znaczenie takich form francuskiej polityki morskiej jak:

- ochrona bioróżnorodności i środowiska morskiego przed zanieczyszczeniami, co poza kwestiami proekologicznymi ma umożliwić funkcjonowanie rybołówstwa morskiego jako istotnego rodzaju gospodarki morskiej;
- prowadzenie zrównoważonej eksploatacji zasobów przy uwzględnieniu kwestii szkód środowiskowych i podjęciu szeroko zakrojonych badań naukowych nad stanem zasobów żywych oraz zasad ich odbudowy;

- inwestowanie w tzw. sektory wschodzące gospodarki morskiej¹, w tym energetykę wiatrową, systemy odsalania wody oraz proekologiczną infrastrukturę nabrzeżną i żeglugową.
- tworzenie praktycznych rozwiązań mających na celu ochronę środowiska morskiego i zasobów żywnościowych, jak np. określanie nowych obszarów chronionych, obligatoryjne ograniczenie prędkości jednostek morskich na akwenach o znacznym natężeniu ruchu (Morze Śródziemne) i zwalczanie zanieczyszczenia odpadami plastikowymi (*Déclaration de M. Emmanuel Macron* 2023).

Od roku 2024 polityka ta przyjęła formułę szerszej współpracy gospodarczo-politycznej oraz obejmującej wybrane kwestie bezpieczeństwa regionalnego. Modyfikacji uległa też formuła jej prowadzenia, gdyż nie jest to już oferta udziału w procesach prorozwojowych terytoriów zależnych i implementacji prowadzonych na ich obszarze programów rozwoju gospodarczego do własnych programów rozwojowych (Mickiewicz, 2023, s. 141–147). W założeniach obowiązujących od roku 2024 propozycje kierowane do państw wyspiarskich Indo-Pacyfiku i – w mniejszym stopniu – środkowego Atlantyku są kompleksowymi programami współpracy przygotowanymi przez władze centralne i mającymi być współrealizowanymi przez władze terytoriów zależnych (*European Commission* 2024, *Message from the French Presidency, La strategie indopacifique de la France* 2025).

Programy te zostały oparte na koncepcjach zrównoważonego rozwoju i „niebieskiej gospodarki” (*L'Économie bleue*) w jej klasycznej, opracowanej przez instytucje europejskiej wersji (*European Commission*, 2019, s. 1). Są także wkomponowane w całości polityki morskiej Francji ze względu na rolę w oddziaływaniu regionalnym na zasadniczym akwenie, kwestii ochrony żeglugi, zwalczania przestępczości na morzu oraz przeciwdziałania próbom rozszerzenia przez mocarstwa regionalne swojej jurysdykcji prawnej na akweny sporne.

¹ Za tzw. sektory wschodzące i innowacyjne uznaje się energetykę odnawialną, biogospodarkę i biotechnologię morską, morską infrastrukturę przesyłową, pozyskiwanie wody słodkiej i proekologiczną infrastrukturę nabrzeżną. Zob. *European Commission*, 2021, rozdziały 4–5.

Przyjęte założenie o podjęciu się przez Francję roli państwa współkreującego regionalny ład polityczny [Indo-Pacyfik] oraz proponującego rozwiązanie odnoszące się do zrównoważonej eksploatacji zasobów morza [Atlantyck] miało sankcjonować status mocarstwa regionalnego w obszarach ulokowania interesów narodowych. Samo określenie tego statusu – „mocarstwo rezydencjalne” – określa formułę owej polityki w całym okresie sprawowania funkcji Prezydenta Federacji przez Emmanuela Macrona. Francja stara się swojej polityce w tych obszarach nadać formułę multilateralną, dopiero w drugiej kolejności podejmować samodzielne działania. W obydwu formach aktywności międzynarodowej wiodącą zasadą jest priorytetowe traktowanie aktywności morskiej państwa francuskiego, ścisłe określenie geograficznych obszarów tej aktywności (mają to być regiony ważne dla polityczno-gospodarczych interesów Francji), podkreślanie pokojowej formuły prowadzonej polityki i otwartości na potrzeby potencjalnych partnerów (Gomart & Hecker, 2017, s. 20, 52–58, 68–69; Président de la République France, 2022; Président de la République France, 2023).

STRATEGIA MORSKA FRANCJI JAKO INSTRUMENT BUDOWY POZYCJI MOCARSTWA GLOBALNEGO

Wykorzystanie aktywności morskiej we francuskiej polityce skierowanej do wybranych regionów globu jest naturalną konsekwencją zarówno istniejących uwarunkowań historycznych, konieczności zapewnienia bezpieczeństwa ekonomiczno-społecznego i publicznego mieszkańcom terytoriów zależnych, a także ich suwerenności terytorialnej. Obszarem aktywności polityczno-gospodarczej stały się akweny południowego (a w praktyce środkowego) Atlantyku, Morza Śródziemnego, Oceanu Indyjskiego (głównie Zachodni Ocean Indyjski) oraz środkowy Pacyfik (*Stratégie nationale pour la mer et le littoral*). Wiodącą formą aktywności morskiej niezmiennie pozostaje problematyka zapewniania ciągłości żeglugi, czyli niwelowania jakichkolwiek prób przerywania morskich linii komunikacyjnych oraz nielegalnej eksploatacji zasobów surowcowych ze stref wyłączności ekonomicznej (EEZ) zarówno wyspiarskich państw tych regionów, jak i samych terytoriów zależnych. Skierowana do małych państw

wyspiarskich oferta wspólnej kontroli morza i ochrony zasobów ich stref EEZ została przez nie zaaprobowana, co pozwoliło na docelową budowę subregionalnych kompleksów gospodarczych realizujących politykę zrównoważonej eksploatacji zasobów morza oraz elementów „niebieskiej gospodarki” (Gouvernement français, 2017, s. 5–10 i 31–32).

W dotychczasowej formule francuskiego oddziaływania w poszczególnych subregionach Atlantyku i Indo-Pacyfiku można wydzielić dwa etapy. Pierwszy został zrealizowany w latach 2019–2023, a zakres podejmowanej kooperacji w tym okresie zakładał zwiększenie ich samowystarczalności gospodarczej uzyskiwanej poprzez programy zrównoważonego rozwoju gospodarczo-społecznego i poszerzaniu możliwości kooperacji gospodarczej (Agence Française de Développement, 2019a, 2019b, 2019c). Od roku 2024 jest wdrażany kolejny etap, ale już w formie kompleksowych działań skierowanych do dwóch strategicznych regionów, czyli Indo-Pacyfiku i Atlantyku. Koncepcja polityki atlantyckiej przyjęła dwa wymiary dostosowane do sytuacji polityczno-gospodarczej w określonych częściach tego akwenu. W części północnej realizowana jest polityka sankcjonowania statusu gracza kreującego zasady eksploatacji akwenów morskich okalających Europę. Jest ona konglomeratem celów określonych w całościowej strategii morskiej² oraz strategiach regionalnych obejmujących kanał La Manche i akweny Morza Północnego, Morza Śródziemnego oraz północno-wschodniego Atlantyku. Założonym celem jest kreowanie, a najlepiej zdominowanie przez Francję unijnej polityki zrównoważonej eksploatacji akwenów morskich i ochrony bioróżnorodności. Pozwala to na objęcie działaniami finansowanymi przez UE całości własnych akwenów wokół europejskich oraz poszerzanie zakresu kooperacji z państwami Afryki i obydwu Ameryk. W praktyce polityka ta to realizacja unijnego programu polityki morskiej wobec Atlantyku (*Plan d'action pour l'Atlantique 2.0*), który zawiera zarówno kwestie zrównoważonej eksploatacji zasobów, jak i realizacji procesów gospodarczych opartych na wizji *L'Économie*

² W obecnie obowiązującej *Stratégie nationale pour la mer et le littoral* – SNML z 2017 roku w praktyce powielono cele strategiczne przyjęte dla jej poprzedniczki, czyli w *Livre bleu Stratégie nationale pour la mer et les océans*. Zob. Gouvernement français, 2009, s. 8–12 i 47–48; Gouvernement français, 2017, s. 5–10.

bleue. Świadome skupienie się na realizacji unijnej strategii dla zlewiska Atlantyku wynika także z faktu udanego wkomponowania w te zapisy założeń francuskiej strategii morskiej z roku 2017 (Gouvernement français, 2017, s. 10–17 i 36): zwłaszcza prymatu działań na rzecz utrzymania bioróżnorodności akwenów i ich zrównoważonej eksploatacji oraz szeroko rozumianej ochronie środowiska morskiego i wykorzystania jego walorów do kreowania procesów zrównoważonego rozwoju w obszarach nadmorskich. Umożliwiło Francji podjęcie w kooperacji z Wielką Brytanią oraz wspólnie – w ramach UE (tzw. układ SMA którego sygnatariuszami są Francja, Irlandia, Portugalia, Hiszpania) – polityki rozwojowej obejmującej rozwój odnawialnych źródeł energii (poza morską energią wiatrową), rozwój ekologicznego transportu morskiego i koordynację działań na rzecz zwalczania odpadów morskich oraz ochrony środowiska. Działania te zostały wyeksponowane jako cel francuskiego przewodnictwa w Komitecie Strategii Atlantyckiej (ASC)³ w zakładającej między innymi wdrożenie inteligentnych technologii zrównoważonego usuwania i zarządzania odpadami morskimi oraz zintegrowanych łańcuchów produkcyjnych akwakultury wielotroficznej, rozwój morskiej energetyki odnawialnej, jak również wkomponowanie portów we „wschodzące przemysły *économie bleue*” (Europe en France, 2024; European Commission, 2024).

ZAKRES KOOPERACJI W RAMACH REGIONALNYCH KOMPLEKSÓW GOSPODARCZO-SPOŁECZNYCH W ZLEWISKACH ATLANTYKU ŚRODKOWEGO, OCEANU INDYJSKIEGO I PACYFIKU

Polityka budowy regionalnych kompleksów gospodarczo-społecznych we francuskiej polityce została uznana za element umacniania pozycji mocarstwa morskiego. Jej zakres został uzależniony od znaczenia regionu dla interesów Francji, pozycji gospodarczo-politycznej

³ ASC składa się z przedstawicieli czterech państw członkowskich UE (Francji, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii), przedstawicieli Komisji Europejskiej, Komitetu Regionów, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz regionów przybrzeżnych, miast i innych zainteresowanych podmiotów gospodarczych czy społecznych.

danego terytorium zależnego oraz specyfiki uwarunkowań gospodarczych i politycznych danego subregionu. Emanacją tego podejścia jest odmienna forma realizacji celów strategicznych w trzech zasadniczych obszarach globu. Działania kierowane wobec Afryki Północnej zostały oparte na zapisach francuskiej strategii morskiej w części odnoszącej się do Morza Śródziemnego i Strategii Atlantyckiej 2.0. W praktyce sprowadza się to do włączenia afrykańskich państw zachodniej części Morza Śródziemnego i środkowowschodniego Atlantyku w działania na rzecz ochrony zasobów żywnościowych poprzez wspólne opracowanie dokumentów strategicznych obejmujących ocenę środowiskową akwenów morskich oraz określających zakres zalecanych form aktywności morskiej. Na ich podstawie zaproponowano cele zrównoważonego rozwoju dla regionalnych form prowadzenia gospodarki morskiej oraz aktywności gospodarczej w pasie nadbrzeżnym, zasady zagospodarowania przestrzennego pasa wybrzeża oraz rozwiązania podnoszące poziom bezpieczeństwa żeglugi. Natomiast w odniesieniu do obszarów pozaeuropejskich za wspólne propozycje kooperacji uznano procesy rozwojowe prowadzone na bazie koncepcji „niebieskiej gospodarki”. Skoncentrowano się głównie na propozycji podjęcia wspólnych działań na rzecz ograniczania głównych źródeł zanieczyszczeń akwenów morskich, promowania recyklingu, zachowania i przywracania morskiej różnorodności biologicznej, wykorzystania tzw. wschodzących rodzajów przemysłu morskiego do tworzenia miejsc pracy, produkcji energii odnawialnej oraz dekarbonizacji przemysłu, ochrony środowiska lokalnego oraz budowy odporności klimatycznej obszarów przybrzeżnych (European Commission, 2021, s. 39). Zakres i formę tych przedsięwzięć dostosowano do specyfiki uwarunkowań gospodarczych w danym regionie.

W latach 2019–2023 dodatkowym czynnikiem determinującym przyjętą formułę działania było uruchomienie w pierwszej kolejności programów zrównoważonego rozwoju w terytoriach zależnych, a następnie skierowanie propozycji do państw regionu, dotyczącej implementacji tych programów na swoim terytorium lub korelacji z nimi własnych programów rozwojowych realizowanych przy wsparciu Republiki Francuskiej. Spójne projekty dla poszczególnych subregionów, w których istotną rolę odgrywać mają władze terytoriów zależnych, zaczęto realizować od roku 2024.

Tabela 1. Zakres przedmiotowy francuskiej polityki w ramach programu *Trois Ocean* w latach 2019–2023

Zachodni Ocean Indyjski	Oceania	Strefa Karaibów
Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska Podjęcie działań łagodzących konsekwencje katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych. Wdrażanie zasad zrównoważonej eksploatacji zasobów ożywionych i rozwiązań pozwalających na zachowanie istniejących ekosystemów i bioróżnorodności.	Zrównoważony rozwój społeczeństw Rozwój i poprawa dostępu do podstawowych usług. Ograniczenie nierówności społeczno-ekonomicznej i wynikającej z płci. Poprawa powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej.	Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój Poprawa odporności na zmiany klimatyczne. Ograniczenie skutków klęsk żywiołowych. Rozwój niskoemisyjnej energetyki i tworzenie mikśw energetycznych. Zrównoważona eksploatacja zasobów naturalnych i ochrona bioróżnorodności.
Zrównoważony rozwój społeczeństw Rozwój systemów edukacji powszechnej i zawodowej. Ograniczenie nierówności społeczno-ekonomicznej oraz wzmacnianie więzi międzypokoleniowych i społecznych. Poprawa powszechnego dostępu do usług opieki zdrowotnej.	Budowa odporności państw regionu na zagrożenia środowiskowe Podjęcie działań łagodzących konsekwencje katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych. Promowanie rozwoju niskoemisyjnych sposobów wytwarzania energii elektrycznej oraz rozwiązań pozwalających na zachowanie istniejących ekosystemów i bioróżnorodności.	Demografia i sfera socjalna Wdrożenie programów społecznych o charakterze integrującym i rozwojowym. Niwelowanie możliwości rozprzestrzeniania się zakaźnych chorób ludzi i zwierząt. Poszerzenie dostępu do opieki medycznej. Ograniczenie skali nierówności społeczno-ekonomicznych pomiędzy regionami i płciami.
Procesy demokratyzacji i zarządzania publicznego Promowanie rozwiązań dla budowy demokracji i samorządności lokalnej. Wzmocnienie roli regionalnych organizacji międzyrządowych (Komisji Oceanu Indyjskiego <i>Stowarzyszenia Wybrzeża Oceanu Indyjskiego</i>) w regionalnej polityce.	Procesy rozwojowe w gospodarce Wspieranie procesów zrównoważonej eksploatacji akwenów morskich, rolnictwa i produkcji na rynek wewnętrzny (regionu). Wdrażanie rozwiązań z zakresu łączności cyfrowej dla regionalnych systemów transportowych lądowego, morskiego i powietrznego.	Gospodarka i finanse Uruchomienie procesów zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Wsparcie proekologicznych form aktywności gospodarczej. Budowa stabilności finansowej państw. Rozbudowa systemów komunikacji, morskiej i powietrznej oraz infrastruktury cyfrowej.

Integracja francuskich terytoriów zależnych z państwami regionu Pomoc w zapewnieniu spójności regionalnych strategii rozwojowych. Promowanie francuskich doświadczeń w zakresie procesów zrównoważonego rozwoju. Promowanie Francji jako państwa angażującego się w kreowanie regionalnych procesów rozwojowych.	Integracja regionu Wspieranie procesów integracji francuskich terytoriów pacyficznych. Koordynacja kooperacji regionalnej z wykorzystaniem funduszy Francji i UE. Promocja francuskiej gospodarki w regionie oraz rozwiązań o charakterze proekologicznym i prorozwojowym.	
---	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Agence Française de Développement, 2019a, 2019b, 2019c.

Podjęte w 2019 roku formy współpracy pozwoliły na stworzenie subregionalnych kompleksów współpracy gospodarczo-politycznej. W zlewisku Atlantyku Środkowego wykorzystano do tego powszechne postrzeganie formuły francuskiego zaangażowania w regionie za alternatywę dla amerykańskiej hegemonii. W tę kooperację zaangażowały się zarówno związki regionalne (Stowarzyszenia Państw Karaibskich, Organizacja Państw Karaibów Wschodnich, CARICOM i Karaibski Bank Rozwoju), jak i większość państw, do których skierowano takową propozycję (Agence Française de Développement, 2019b, s. 16–18 i 22)⁴. Natomiast w zlewisku Indo-Pacyfiku ze względu na zróżnicowaną sytuację polityczną koncepcja budowy regionalnych kompleksów została skoncentrowana na trzech subregionach, w pobliżu terytoriów zależnych. Współpracę podjęły Komory, Madagaskar i Mauritius, na Oceanie Indyjskim Vanuatu, Fidzi, Papua Nowa Gwinea, Tuvalu, Kiribati, Wyspy Marshalla, Tonga, Samoa, Wyspy Cooka, Niue, Sfederowane Stany Mikronezji, Palau, Wyspy Salomona, Republika Nauru i Timor Wschodni na Pacyfiku.

Analiza form kooperacji Francji z partnerami w zlewiskach trzech oceanów w latach 2019–2023 pozwala na uznanie, że ówczesnym priorytetem francuskiej polityki było doprowadzenie do zrównoważonej eksploatacji zasobów morza i lądu oraz wdrożenie rozwiązań w postaci recyklingu odpadów produkcyjnych i poszerzenie zakresu

⁴ Były to Gwadelupa, Gujana, Haiti, Martynika, Małe Antyle, Surinam, Dominikana, Saint-Barthélemy, Saint-Martin i Saint-Pierre-et-Miquelon.

edukacji zawodowej. Regionalne akcenty to natomiast problematyka ochrony środowiska i przeciwdziałanie procesom zmian klimatycznych oraz reagowanie na sytuacje kryzysogenne (klęski naturalne i żywiołowe) w regionie Oceanii, wiązanie gospodarcze terytoriów zależnych z państwami regionu na obszarze Zachodniego Oceanu Indyjskiego oraz kreowanie procesów rozwoju społecznego i przekonanie o konieczności przeciwdziałania skutkom globalnego ocieplenia w regionie Karaibów.

Tak zdefiniowany zakres form aktywności nie został zmieniony po roku 2023, ale jest poszerzany w zmodyfikowanej formule instytucjonalnej. Celem jest poszerzenie zakresu kooperacji gospodarczej i politycznej, podczas gdy terytoria zależne mają funkcjonować jako regionalne centra innowacyjno-naukowe. Wiodącymi sferami kooperacji gospodarczej zostały sektory gospodarki morskiej i energetyki oraz transportu uzupełnione przez przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska naturalnego. Przyjąć więc należy, że zasadniczym celem znowelizowanej na przestrzeni 2024 i 2025 roku strategii jest kontynuacja polityki integracji gospodarczej, ale mającej na celu poszerzenie regionalnej wymiany towarowej i odporności gospodarczej zarówno terytoriów zależnych, jak i państw regionu. Kontynuowana jest także polityka zmierzająca do stworzenia efektywnego systemu nadzoru żeglugi (kontroli przestrzegania reżimu prawnego konwencji UNCLOS) i form eksploatacji zasobów morza otwartego przez pozaregionalnych graczy morskich oraz zrównoważonej eksploatacji zasobów, a także utrzymania bioróżnorodności akwenów morskich. Kolejną niezwykle istotną cechą francuskiej morskiej polityki jest znaczne skoncentrowanie się na regionie Indo-Pacyfiku kosztem regionu Karaibów. Pacyficzne terytoria zależne pełnią więc funkcję kreatorów współpracy regionalnej obejmującej wsparcie procesów prorozwojowych w sferze gospodarczej i społecznej oraz wdrażanie innowacyjnych form produkcji. Ta funkcja jest realizowana w ramach umów bilateralnych, jak i w regionalnych organizacjach gospodarczych⁵. Działania te koordynuje specjalny przedstawiciel władz

⁵ Najważniejsze z nich to Stowarzyszenie Regionu Oceanu Indyjskiego (IORA), Rada Współpracy Gospodarczej Pacyfiku (PECC), Wspólnota Pacyfiku (SPC) oraz Regionalny Program Środowiskowy Pacyfiku (SPREP), Międzyamerykańska Komisja ds. Tuńczyka Tropikalnego (IATTC), Komisja ds. Rybołówstwa Zachodniego i Środkowego Pacyfiku (WCPFC) i Forum Wysp Pacyfiku (PIF).

centralnych o statusie ambasadora – Stały Sekretarz ds. Pacyfiku i Stały Przedstawiciel przy Wspólnocie Pacyfiku SPC oraz Regionalnym Programie Ochrony Środowiska Pacyfiku (SPREP). Pozytywem tego rozwiązania jest finansowanie działań z funduszy centralnych, a nie w ramach projektów rozwojowych terytoriów zależnych, co przekłada się na stosunkowo znaczące projekty zrównoważonego rozwoju podejmowane w państwach regionu⁶ oraz skoncentrowane na ograniczaniu skutków zmian klimatycznych.

Osobnym obszarem działań koordynowanych przez władze terytoriów zależnych jest kwestia bezpieczeństwa obejmująca zarówno działania w sytuacji kryzysowej i pomoc humanitarną oparte na systemie Humanitarian Assistance and Disaster Relief – HADR, jak i zwalczanie przestępczości pospolitej oraz zorganizowanej (*La stratégie de la France dans l'Indopacifique 2025*, s. 19–21). W dokumentach strategicznych nie akcentuje się kwestii zaangażowania francuskich sił morskich w patrolowanie akwenów w celu wykrycia potencjalnego skażenia rozlewem olejowym. Ta istotna i pozytywnie odbierana przez państwa regionu, zwłaszcza Indo-Pacyfiku i Zatoki Gwinejskiej, forma aktywności jest traktowana jako działania na rzecz ochrony żeglugi ukierunkowanej na zwalczanie piractwa morskiego oraz przemytu⁷. Działaniami inicjowanymi przez francuskie władze centralne są natomiast przedsięwzięcia ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa łańcuchów dostaw, zwłaszcza rozwoju poszczególnych elementów korytarza gospodarczego Indie – Bliżni Wschód – Europa (IMEC) oraz regionalnych systemów energetycznych, zwłaszcza ASEAN Power Grid (*La stratégie de la France dans l'Indopacifique 2025*, s. 9). Są one także prowadzone w ramach przedsięwzięć w układzie multilateralnym lub bilateralnym, a ich specyficzną cechą jest podkreślanie suwerenności decyzyjnej państw regionu. To kraje partnerskie decydują o formule zaangażowania, Francja jedynie wskazuje obszary potencjalnej kooperacji, za które

6 Programy mobilności i szkoleń zawodowych za pośrednictwem Komisji Oceanu Indyjskiego (IOC), programy dotyczące ochrony środowiska naturalnego, uzdatniania wody morskiej, energii odnawialnej,

7 Na Atlantyku zasadniczą formułą tych działań jest kooperacja w ramach tzw. the Group of Seven ++ Friends of the Gulf of Guinea (G7++ FoGG) oraz inicjatywie SEACOP skupiającej 13 państw regionu oraz Unię Europejską. W regionie Indo-Pacyfiku to głównie działania prowadzone samodzielnie.

uznała kwestie bezpieczeństwa i obronności, procesy gospodarcze oparte na zasadzie zrównoważonego rozwoju oraz koncepcji *L'Économie bleue*, systemy telekomunikacyjne, transformację energetyczną, a także kwestie klimatyczne, środowiskowe i zdrowotne.

Tabela 2. Zakres kooperacji gospodarczej Francji z państwami Indo-Pacyfiku do 2030 roku

Obszar	Zasadnicze działania
Transformacja energetyczna	Wsparcie państw regionu w zakresie wdrażania rozwiązań dla niskoemisyjności gospodarki. Udział w programach dekarbonizacji miksu energetycznego i wzmocnienia połączeń elektroenergetycznych w Azji Południowo-Wschodniej. Wsparcie finansowe dla projektu Platform i Partnerstw Krajowych na rzecz Sprawiedliwej Transformacji Energetycznej (JETP) w Indonezji, Wietnamie i RPA. Wsparcie dla procesów rozwoju energetyki jądrowej (małych reaktorów modułowych) w Indiach, Wietnamie, Singapurze i Indonezji. Wsparcie projektów poprawy efektywności energetycznej budynków w Indiach, Wietnamie i Singapurze.
Systemy telekomunikacyjne i infrastruktura krytyczna	Wsparcie projektów rozwoju i infrastruktury transportu kolejowego, w tym projektów dużej prędkości w Australii, Kambodży, Indiach i Wietnamie. Wsparcie działań na rzecz dekarbonizacji regionalnych morskich i lądowych korytarzy transportowych i logistycznych. Wsparcie projektów umożliwiających funkcjonowanie gospodarki w obiegu zamkniętym (GOZ), powszechny dostęp do wody pitnej, poprawy warunków sanitarnych oraz zarządzania odpadami.
Dywersyfikacja dostaw	Wsparcie działań na rzecz budowy zróżnicowanych, odpornych i zrównoważonych łańcuchów dostaw kluczowych surowców mineralnych i rud metali.
Ochrona środowiska, klimatu i różnorodności biologicznej	Zaangażowanie w procesy tworzenia, rozszerzanie i wzmacnianie morskich obszarów chronionych. Udział przedsięwzięciach mających na celu walkę z zanieczyszczeniem plastikiem (Azja Południowo-Wschodnia i Oceania). Współpraca z państwami regionu (Australia, Kambodża, Fidżi, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Malediwy, Mikronezja, Mongolia, Nowa Zelandia, Papua-Nowa Gwinea, Filipiny, Sri Lanka, Tuvalu, Vanuatu) w celu ograniczenia produkcji i zużycia pierwotnych polimerów z tworzyw sztucznych. Wsparcie procesu wdrażania rozwiązań adaptujących 19 państw wyspiarskich Pacyfiku do zmian klimatu.

Źródło: opracowanie własne.

Osobnym obszarem aktywności Francji jest zaangażowanie się w procesy stabilizowania sytuacji politycznej w regionach ulokowania interesów narodowych. Aktywność ta obejmuje także wspólne przeciwstawianie się tendencjom unilateralistycznym mocarstw regionalnych

oraz zwalczanie zagrożeń o charakterze kryminalnym, zwłaszcza nielegalnych połowów, przemytu, handlu narkotykami i piractwa morskiego. Między innymi francuskie siły morskie przygotowały procedury kontrolne dotyczące zwalczania nielegalnych połowów, umożliwiające wejście na pokład kontrolerów rybołówstwa z krajów partnerskich transportowanych w rejon działania przez okręty francuskie. Francja dąży również do usankcjonowania swojej pozycji regionalnej jako kreatora działań humanitarnych. Formalnie te przedsięwzięcia, jak i działania pomocowe w sytuacjach kryzysogennych są realizowane w ramach kooperacji regionalnej, a tradycyjnymi partnerami są Wielka Brytania, Australia i Nowa Zelandia. Podejście to powoduje, że francuska aktywność o charakterze militarnym w znacznym zakresie jest wkomponowana w całość regionalnej polityki morskiej, jednakże traktowanej oddzielnie dla Pacyfiku południowego i regionu Azji Południowo-Wschodniej oraz Oceanu Indyjskiego. Na tym akwenie wykorzystywany jest status Francji jako członka Stowarzyszenia Regionu Oceanu Indyjskiego (IORA), a działania koncentrują się na ochronie zrównoważonej eksploatacji zasobów ożywionych i zwalczaniu nielegalnych połowów. Na akwenach otaczających Azję Południowo-Wschodnią zaangażowanie francuskich sił morskich i administracji morskiej dotyczy przede wszystkim problematyki bezpieczeństwa żeglugi, w tym rozbudowy systemów monitorowania ruchu jednostek morskich i zwalczania piractwa oraz reagowania na katastrofy naturalne. Są one prowadzone realizowane we współpracy z Association of Southeast Asian Nations Police (ASEANPOL). Natomiast na południowym Pacyfiku działania te są prowadzone w ramach Wspólnoty Pacyfiku (SPC) i ukierunkowane na udzielanie wsparcia małym państwom wyspiarskim w ich działaniach na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego rozwoju. Koncepcja ta jest oparta na wizji *L'Économie bleue*, a jej zakres obejmuje kwestie zarządzania gospodarką (głównie rybołówstwo, rolnictwo, turystyka), rozwoju małej przedsiębiorczości oraz procesów dostosowawczych do zmian klimatycznych, zwłaszcza podnoszenia się poziomu morza i ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zostały one skoncentrowane na zrównoważonej eksploatacji akwenów obejmujących takie jej sektory jak: rybołówstwo, funkcjonowanie systemu transportowo-przeładunkowego, przemysł stoczniowy (budowa i wykorzystanie jednostek niskoemisyjnych)

i turystyka morska. Gros zadań ukierunkowanych zostało na proces monitorowania stanu zasobów żywych i wspomaganie procesów rozwojowych lokalnego rybołówstwa, które dodatkowo ma w polityce połowowej uwzględniać konieczność utrzymania bioróżnorodności. Partnerami w tym projekcie są zarówno władze państwowe, organizacje regionalne, jak i sektor prywatny (*Stratégie 2050 pour le Continent Bleu du Pacifique*). Działania te uznać należy także za wizję budowy jednolitego frontu państw regionu, której celem jest ograniczenie nielegalnych lub rabunkowych połowów. Polityka ta jest prowadzona w taki sposób, by nie została odebrana jako skierowana przeciwko jakimkolwiek państwom, ale jako działania integrujące kraje regionu wokół istotnego celu. Rolę naturalnego kreatora tej współpracy odgrywać ma Francja dysponująca instrumentami pozwalającymi oszacować zasoby oraz procesy ich migracji, a także określić zasady ich zrównoważonej eksploatacji.

SZANSE I ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI PRZYJĘTEJ KONCEPCJI MOCARSTWOWOŚCI FRANCJI

Francuska polityka morska jako forma budowy mocarstwowej pozycji państwa jest kompleksową ofertą współpracy kierowaną do wybranych państw o średnim i małym potencjale. Jej celem jest integracja państw regionów i ulokowania francuskich interesów narodowych, zwłaszcza w obszarach wokół terytoriów zależnych. Pozwolić to ma na budowę pod francuskim przywództwem subregionalnych układów multilateralnych. Państwa je tworzące mają postrzegać Francję jako kreatora polityki zrównoważonego rozwoju i zrównoważonej eksploatacji morza, traktowanej jako istotny element regionalnej polityki rozwojowej, mającej także wzmocnić suwerenność polityczno-gospodarczą i odporność gospodarczą Terytoriów Zależnych. Modyfikacja tej koncepcji politycznej, jaka nastąpiła po roku 2023, to docelowe objęcie przez poszczególne terytoria funkcji subregionalnych liderów gospodarczych i – w mniejszym stopniu – politycznych (jako kreatorów subregionalnej polityki morskiej). Cel ten i uwarunkowania gospodarcze powodują, że zasadnicze formy

polityki rozwojowej są oparte na wizji *L'Économie bleue* dostosowanej do lokalnych uwarunkowań środowiskowych, w tym związanych z ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym.

Oceniając te koncepcje z punktu widzenia możliwości osiągnięcia statusu mocarstwa zdolnego do kreowania sytuacji polityczno-gospodarczej w obszarach ulokowania interesów narodowych, uznać je należy za rozwiązanie efektywne. Prowadzone w latach 2019–2023 strategie regionalne pozwoliły na usankcjonowanie pozycji regionalnego lidera procesów zrównoważonego rozwoju. Dużą rolę w sukcesie tego projektu odegrały dwie cechy francuskich strategii. Pierwszą jest właściwa ocena sytuacji regionalnej, zarówno w kontekście gospodarczym, jak i politycznym. Pozwoliło to na właściwą diagnozę uwarunkowań, które należało uwzględnić w ramach prowadzonej polityki. Jej założenia wpisały się w potrzeby państw regionu, co pozwoliło na podjęcie oczekiwanych przez nie form kooperacji regionalnej. Prowadzona polityka umożliwiła usankcjonowanie pozycji Francji jako najważniejszego gracza politycznego w wybranych subregionach – państwa zaangażowanego we wsparcie procesów rozwojowych w wybranych regionach, dysponującego potencjałem pomocowym i wykorzystującym go w formule kooperatywnej i włączającej państwa konkretnego regionu – co jest pozytywnie odbierane przez regionalnych graczy państwowych. Podjęte po roku 2023 działania pozwalają na usankcjonowanie tej pozycji przy wykorzystaniu instrumentarium polityczno-militarnego uzupełnianego aktywnością gospodarczą. Oferta wsparcia procesu budowy sił pozwalających na zwalczanie nieuzasadnionych form eksploatacji zasobów w strefach EEZ państw wyspiarskich oraz rozbudowa systemu kontroli żeglugi sprawia, że Francja może usankcjonować pozycję ważnego mocarstwa morskiego – zwłaszcza że dokonano umiejętnej redefinicji obszarów o istotnym znaczeniu polityczno-gospodarczym dla tego państwa. W konsekwencji tej oceny zrezygnowano z koncepcji osiągania statusu globalnego mocarstwa morskiego obecnego na trzech najważniejszych oceanach. Francuska aktywność morska została skoncentrowana na akwenie Indo-Pacyfiku, gdyż słusznie postrzega się go jako globalny obszar strategiczny. Zakresem działania objęto dwa zasadnicze jego subregiony, rezygnując z prowadzenia aktywności na całym jego akwenie. Dzięki temu rozwiązaniu uzyskano status ważnego partnera państw wyspiarskich oraz posiadającego zdolność

do niekonfrontacyjnie odbieranej współpracy zarówno z państwami danego subregionu, jak i graczami regionalnymi (Australia, Nowa Zelandia, Indie, Indonezja, Japonia). W odniesieniu do Atlantyku zrezygnowano z prób budowy samodzielnej pozycji, co wiązało się z podjęciem rywalizacji z USA oraz konieczności opowiedzenia się po jednej ze stron rywalizacji regionalnej Argentyna – Brazylia i Argentyna – Wielka Brytania. Gros francuskich interesów jest realizowanych w ramach polityk UE, a zwłaszcza dzięki umiejętnemu wykorzystaniu Strategii Atlantyckiej 2.0. Słabością francuskiej polityki morskiej jest natomiast ograniczona możliwość podjęcia bilateralnej współpracy z regionalnymi mocarstwami morskimi w zakresie bezpieczeństwa żeglugi, zwłaszcza z Indiami, sojuszem morskim Arabia Saudyjska – Zjednoczone Emiraty Arabskie, Republiką Południowej Afryki, Brazylią oraz Argentyną. Ograniczenia tego nie niweluje sojusz morski z Australią i Nową Zelandią, gdyż jest on ograniczony do akwenu południowego Pacyfiku i Oceanu Południowego. Francja uznaje także za ryzykowny politycznie projekt trójkąta Francja – Japonia – Korea Płd. Ograniczeniami są tu: rabunkowe prowadzenie połowów morskich przez obydwie azjatyckie państwa oraz niechętny stosunek do powstania tego układu politycznego Indii i Indonezji. We francuskiej polityce morskiej są one traktowane jako kluczowe elementy korytarza IMEC, co wymaga uwzględnienia ich interesów oraz obaw związanych z potencjalnym wykreowaniem stanu napięcia politycznego w regionie w wyniku uznania tego porozumienia za antychińskie. Podobne stanowisko w postaci obaw co do wzrostu napięcia politycznego tworzącego zagrożenia dla systemu żeglugo-owego na Morzu Południowochińskim przedstawia także Australia. W konsekwencji tego sprzeciwu Francja podejmuje – na razie nieudane – próby stworzenia wielostronnego układu polityczno-militarnego Francja – Indonezja – Australia – Japonia – Korea Płd. (*Revue nationale stratégique* 2022, s. 15, 44; *Revue nationale stratégique* 2025, s. 64-66), chociaż bardziej prawdopodobne jest powstanie sojuszu AUKUS II, co doprowadzić może do osłabienia pozycji Francji jako „morskiego mocarstwa rezydentального” na Indo-Pacyfiku.

PODSUMOWANIE

Francuska koncepcja uzyskania statusu regionalnego mocarstwa morskiego w regionach ulokowania interesów narodowych jest interesująca próbą budowy statusu mocarstwa *sensu stricto* przy wykorzystaniu nieantagonistycznych form oddziaływania międzynarodowego. Koncentracja na budowie mikroukładów multilateralnych przy wykorzystaniu potencjału gospodarczego terytoriów zależnych, działań prorozwojowych oraz przedsięwzięć pomocowych w sytuacjach kryzysowych okazuje się politycznym sukcesem, ale wyłącznie w wymiarze subregionalnym. Wykorzystanie instrumentarium ekologicznego i prośrodowiskowego traktować raczej należy jako środek pozwalający na zawarcie określonych sojuszy bilateralnych lub układów wielostronnych sankcjonujących francuską obecność w zlewiskach poszczególnych oceanów, a nie zajęcie pozycji ich lidera. Natomiast próba ich poszerzenia i włączenie do nich regionalnych graczy o średniej lub dużej potęgzie wprost prowadzi do ograniczenia pozycji Francji jako kreatora działań politycznych prowadzonych w tych układach. Formą niwelowania tego zagrożenia jest równolegle prowadzona polityka budowy sojuszu graczy regionalnych ukierunkowana na przestrzeganie regulacji określających zasady eksploatacji akwenów morskich i przejmowanie w nich roli lidera. W odniesieniu do Atlantyku pozycja ta jest osiągnięta poprzez tworzenie rozwiązań ukierunkowanych na zrównoważoną eksploatację zasobów żywnościowych. Natomiast na akwenie Indo-Pacyfiku jest ona rozszerzona o formowanie propozycji wielonarodowych układów pozwalających na kontrolę systemu żegludowego. Oceniając możliwość realnej budowy takiej formy kooperacji regionalnej, za możliwą uznać należy współpracę bilateralną, w mniejszym stopniu wielostronną z Indiami, Indonezją, Australią, Nową Zelandią na Oceanie Indyjskim i północnej części Oceanu Południowego. Natomiast nierealne jest włączenie do niej Japonii i Korei Płd. ze względu na rabunkowe prowadzenie przez te państwa połowów morskich oraz jednoznacznie antychińską postawę polityczną. Przyjąć należy, że sprzeciw wobec tej koncepcji zgłoszą zarówno Australia, jak i Nowa Zelandia oraz Indie. Państwo to również nie jest zainteresowane kreowaniem nowych sporów z Chinami przez zaangażowanie się na Pacyfiku. Z tego względu nie poszerzają także – pożądaney z punktu widzenia Delhi – zakresu kooperacji

z Indonezją będącą w stanie sporu z Pekinem o przynależność Północnego Morza Natuna. Z tych samych powodów Indie nie angażują się w działania w regionie Oceanii. Natomiast Australia jako eksporter produkcji pierwotnej do Chin ogranicza kooperację z Japonią i Koreą Płd. na środkowym Pacyfiku (Morze Południowochińskie) wyłącznie do kwestii bezpieczeństwa żeglugi. W efekcie za możliwą formułę francuskiej polityki w regionie uznać należy kooperację w układach: Francja – Indie – Australia oraz Francja – Japonia. Tym samym Francja częściowo osiąga swój cel strategiczny, stając się quasi-mocarstwem obecnym w globalnej polityce, ale niebędącym w stanie dokonywać istotnych zmian politycznych w wybranych regionach globu.

BIBLIOGRAFIA

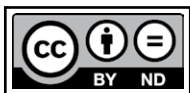
- Agence Française de Développement (2019). *Stratégie Trois Océans*. <https://www.afd.fr/fr/ressources/strategie-trois-oceans> (dostęp: 07.05.2024).
- Agence Française de Développement (2019a). *Océan Indien. Stratégie régionale 2019–2023*, Agence Française de Développement. <https://www.afd.fr/fr/ressources/strategie-regionale-ocean-indien-2019-2023> (dostęp: 07.05.2024).
- Agence Française de Développement (2019b). *Stratégie Régionale Océan Atlantique 2019–2023*, Agence Française de Développement. <https://www.afd.fr/fr/ressources/strategie-regionale-ocean-atlantique-2019-2023> (dostęp: 07.05.2024).
- Agence Française de Développement (2019c). *Stratégie Régionale Océan Pacifique 2019–2023*. <https://www.afd.fr/fr/ressources/strategie-regionale-ocean-pacifique-2019-2023> (dostęp: 07.05.2024).
- Aube, T. (1882). La Guerre Maritime et, les Ports Militaires de la France. *Revue des Deux Mondes*, 52, 314–346.
- Colomb, P.H (1867). *The Protection of Our Commerce, and Distribution of our Naval Forces Considered*. London: Harrison and Sons.
- Colomb, P.H. (1891). *Naval Warfare. Its ruling principles and practice historically treated*. London: W.H. Allen and Co, Ltd.
- Europe en France (2024). *Année de la présidence française de la Stratégie Maritime Atlantique*. <https://www.europe-en-france.gouv.fr/fr/articles/2024-annee-de-la-presidence-francaise-de-la-strategie-maritime-atlantique> (dostęp: 07.05.2024).
- European Commision (2019). *The EU Blue Economy Report 2019*. The reuse policy of European Commission documents is regulated by Decision 2011/833/EU (OJ L 330, 14.12.2011, p. 39). Project Number: 2019.2797.

- <https://medblueconomyplatform.org/wp-content/uploads/2020/08/file-library-3306cb740f5d764f7c1d.pdf> (dostęp: 07.05.2024).
- European Commision (2020). [*Plan d'action pour l'Atlantique 2.0*]. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. *Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0*, Bruksela, dnia 23.7.2020 r. COM(2020) 329 final. https://orka.sejm.gov.pl/SUE9.nsf/Pliki-zal/COM%282020%29_329_2_PL_ACT_part1_v4.pdf/%24File/COM%282020%29_329_2_PL_ACT_part1_v4.pdf.
- European Commision (2021). *The EU Économie bleue Report 2021*. The reuse policy of European Commission documents is regulated by Decision 2011/833/EU (OJ L330, 14.12.2011, p. 39). Project number 2021.2608. Directorate General for Maritime Affairs and Fisheries, and the Joint Research Centre. https://agricultura.gencat.cat/web/.content/08-pesca/politica-maritima-plans-programes/enllacos-documents/fitxers-binariis/the-eu-blue-economy-report-2021_en.pdf
- European Commission (2024). *Message from the French Presidency of the Atlantic Strategic Committee in 2024*. <https://atlantic-maritime-strategy.ec.europa.eu/en/news/message-french-presidency-atlantic-strategic-committee-2024> (dostęp: 01.06.2024).
- Gomart, T., & Hecker, M. (Red.) (2017). *Du agenda diplomatique du nouveau president*. Paris: Institut Français des Relations Internationales. <https://www.scribd.com/document/739270624/Ifri-Agenda-Diplomatique-Nouveau-President-2017>
- Gouvernement français (2009). *Livre bleu Stratégie nationale pour la mer et les océans*, Décembre 2009, <https://www.vie-publique.fr/files/rapport/pdf/104000028.pdf>
- Gouvernement français (2017). *Stratégie nationale pour la mer et le littoral* (SNML 2017). Décret n° 2017-222 du 23 février 2017. Ministère de la Transition Écologique et Solidaire. https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf?id=2aULGP_c8NTIo2_UIDW1hOpLQ_73v3YJlyGkPkXsgCg=
- Gouvernement français (2018a). *La stratégie de la France dans l'Indopacifique*. Paris 2018. https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/fr_a4_indopacifique_022022_dcp_v1-10-web_cle017d22.pdf.
- Gouvernement français (2018b). *Livre Blanc, Stratégie française en Asie-Océanie à l'horizon 2030*. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, Paris 2018. https://www.diplomatie.gouv.fr/spip.php?page=pdfjs&id_document=168329.
- Gouvernement français (2025). *La stratégie de la France dans l'Indopacifique*. Paris 2025. Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, Paris

2025. https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/france_s_indopacific_strategy_2025_cle04bb17.pdf
- Grivel, R. (1869). *De la guerre maritime avant et depuis les Nouvelles inventions*. Paris: Arthus Bertrand, J. Dumaine.
- Hattendorf, J.B. (2013). What is a Maritime Strategy? *Soundings*, 1. Canberra: Sea Power Centre – Australia.
- Le Sénat (2022). *SeLes outre-mer au coeur de la stratégie maritime nationale*. Le Sénat Rapport d'information n° 546 (2021–2022), déposé le 24 février 2022. <https://www.senat.fr/notice-rapport/2021/r21-546-notice.html> (dostęp: 07.05.2024).
- Mahan, A.T. (1900). *Problem of Asia. Its Effect upon International Politics*. Boston: Little, Brown and Company.
- Mahan, A.T. (2003). *The Influence of Seapower Upton History (1660–1783)*. Gretna.
- Makowski, A. (2000). *Siły morskie współczesnego państwa*. Gdynia: Wyd. Impuls Plus Consulting.
- Mickiewicz, P. (2012). *Morze Bałtyckie w polskiej strategii bezpieczeństwa morskiego*. Wrocław: DSW.
- Mickiewicz, P. (2023a). Francuska koncepcja mocarstwa morskiego w XXI wieku. *Przegląd Geopolityczny*, 46, 137–154.
- Mickiewicz, P. (2023b). *Morska szachownica. Geopolityczne znaczenie akwenułów morskich*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe FNCE.
- Modelski, G., & Thompson, W.R. (1988). *Seapower in global Politics 1494–1993*. Boston.
- Pacific Islands Forum (2022). *Stratégie 2050 pour le Continent Bleu du Pacifique*. Suva, Fidji: Secrétariat du Forum des îles du Pacifique.
- Président de la République France (2022). *Déclaration de M. Emmanuel Macron*, président de la République, sur les défis et priorités de la politique étrangère de la France, à Paris le 1er septembre 2022. Republique de Fran Vie publique. <https://www.vie-publique.fr/discours/286287-emmanuel-macron-01092022-politique-etrangere> (dostęp: 07.05.2024)
- Président de la République France (2023). *Déclaration de M. Emmanuel Macron*, président de la République, sur les défis et priorités de la politique étrangère de la France, à Paris le 28 août 2023. Republique de Fran Vie publique. <https://www.vie-publique.fr/discours/290929-emmanuel-macron-28082023-politique-etrangere> (dostęp: 07.05.2024).
- République française (2022). *Revue nationale stratégique 2022*, Secrétariat Général de la Défense Et de la Sécurité Nationale, Paris 2022, /<https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/Revue%20nationale%20strat%C3%A9gique%20-%20Fran%C3%A7ais.pdf>

- République française (2025). *Revue nationale stratégique 2025*, Secrétariat Général de la Défense Et de la Sécurité Nationale, Paris 2025, <https://www.defense.gouv.fr/sites/default/files/ministere-armees/Revue%20nationale%20strat%C3%A9gique%202025.pdf>
- Richmond, H. (1946). *Statesman and Seapower*. Oxford: Oxford University Press.
- Szubrycht, T. (2013). *Strategie. Doktryny morskie. Zarys problematyki*. Gdynia: Wydawnictwo J.P.
- Vie Public République Française (2019). *Déclaration de M. Emmanuel Macron, président de la République, sur la politique de la mer, à Montpellier le 3 décembre 2019*. Prononcé le 3 décembre 2019. <https://www.vie-publique.fr/qui-sommes-nous> (dostęp: 07.05.2024).

Copyright and License

This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivs (CC BY- ND 4.0) License
<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>